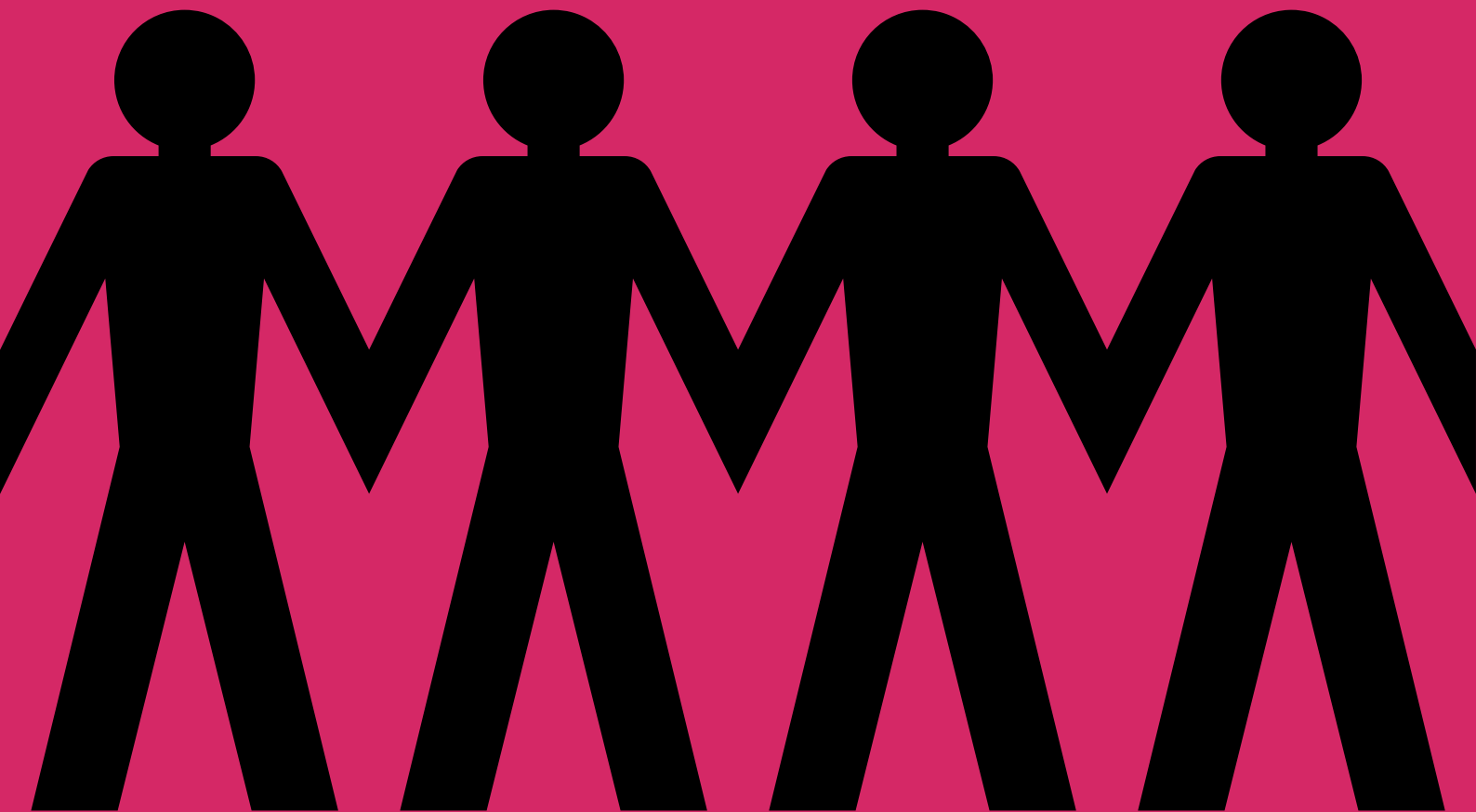

Iechyd a Diogelwch ym Mhrydain Fawr \ Byddwch yn rhan o'r ateb

Cynnwys

02 \\ Rhagair gan Judith Hackitt CBE

04 \\ Ailbennu'r cyfeiriad

05 \\ Y pwysau i wella

06 \\ Mae gan bawb rôl

08 \\ Ymchwiliadau a sicrhau cyfiawnder

09 \\ Yr angen am arweinyddiaeth gref

10 \\ Datblygu cymhwysedd

11 \\ Cynnwys y gweithlu

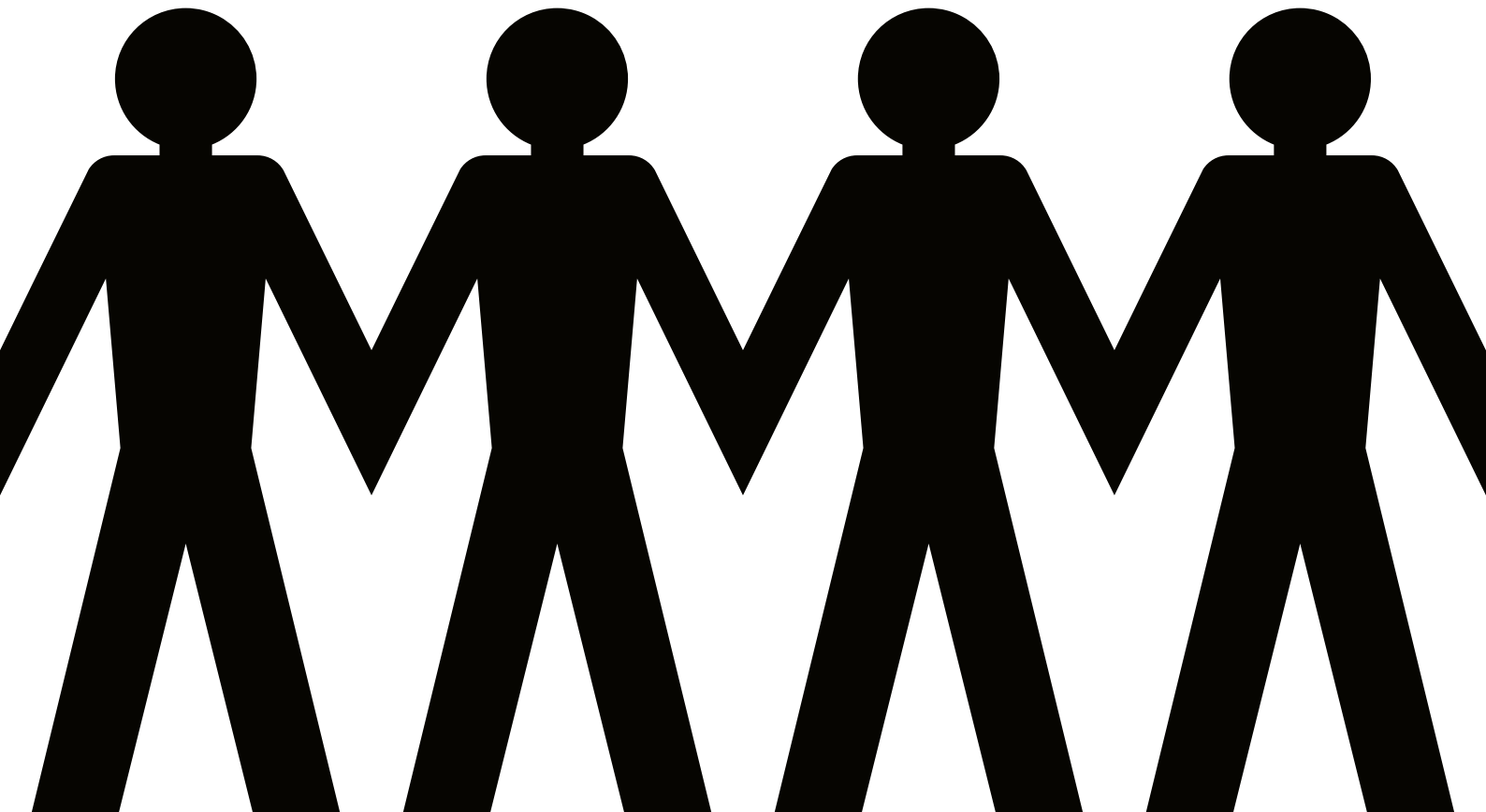
12 \\ Creu gweithleoedd iachach a diogelach

13 \\ Teilwra cymorth i Fusnesau Bach a Chanolig

14 \\ Osgoi trychineb

15 \\ Arddel safbwynt ehangach

16 \\ Ysgogi newid er gwell

Ein cenhadaeth yw atal marwolaethau, anafiadau a salwch yng ngweithleoedd Prydain Fawr ac mae angen eich cymorth chi arnom - ar gyfer y strategaeth a thrwy ddod yn rhan o'r ateb.

Mae'r gwelliannau o ran perfformiad iechyd a diogelwch ym Mhrydain Fawr dros y tri degawd diwethaf eisoes yn llwyddiant y gallwn oll ymfalchio ynddo - a datblygu arno. Mae Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974 a'i hegwyddorion a'i hathroniaeth sylfaenol yn darparu fframwaith deddfwriaethol i ni y gellir ei addasu, ac sy'n parhau i fod yn addas at y diben heddiw.

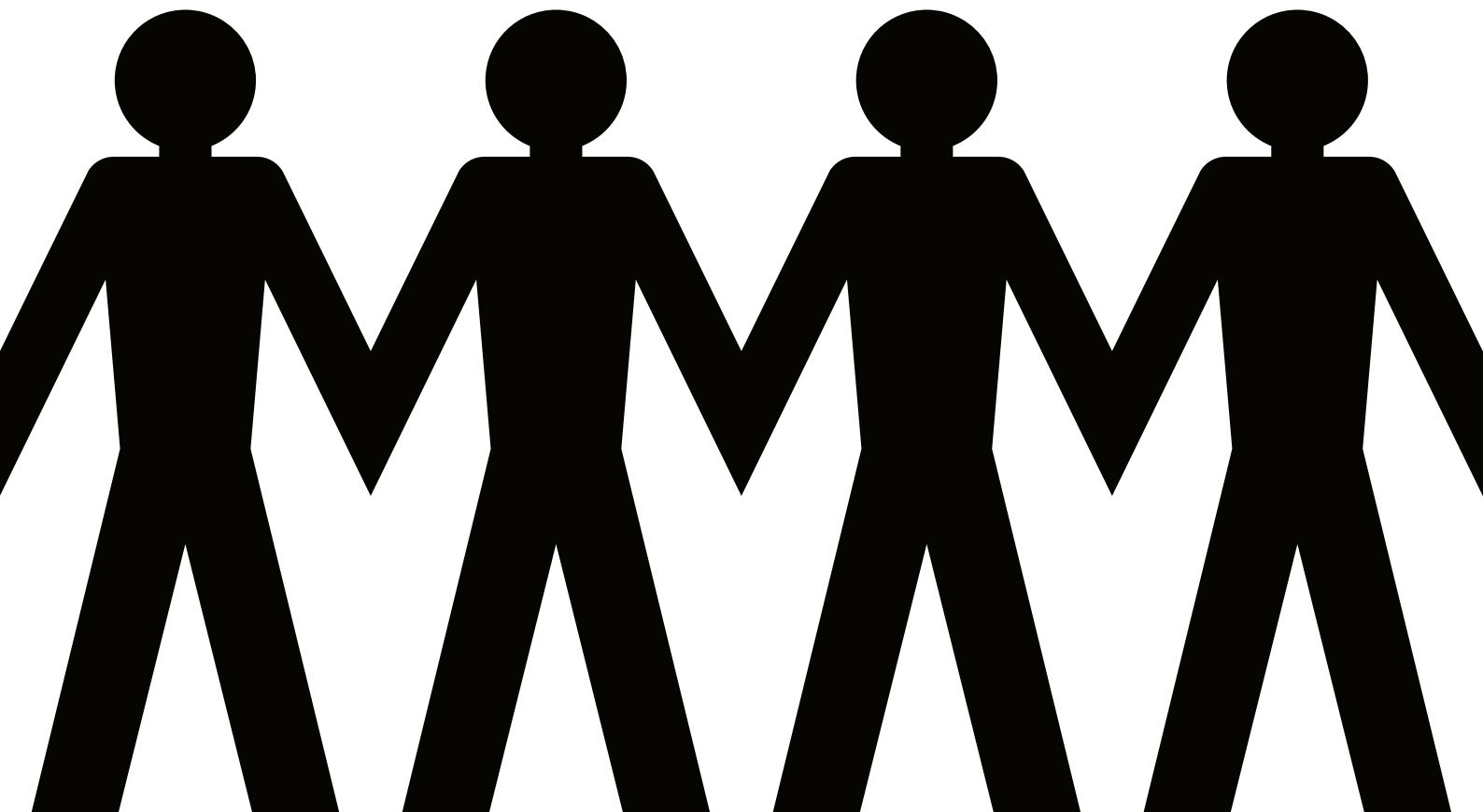
Pan sefydlwyd y Bwrdd HSE newydd ym mis Ebrill 2008, gwnaethom benderfynu arwain y gwaith o ddatblygu strategaeth newydd, a fyddai'n adeiladu ar y nifer fawr o gryfderau sydd gennym eisoes, ond gan gydnabod hefyd y newidiadau sy'n parhau i ddigwydd o'n hamgylch ac sy'n creu heriau newydd i'r system iechyd a diogelwch gyfan. Mae'r broses ymgynghori wedi dangos cefnogaeth eang i'n dull gweithredu gan bob rhanddeiliad, ac wedi ein galluogi ni i fireinio'r strategaeth er mwyn ystyried y farn a fynegwyd.

Ceir cydgytundeb ar y canlynol:

\\ Mae angen i ni ddyblu'r momentwm i wella perfformiad o ran iechyd a diogelwch.

\\ Mae angen i ni ymateb i ystod eang o risgiau - o fusnesau llai o faint, o sectorau a thechnolegau newydd, yn ogystal â diwydiannau traddodiadol a risgiau sydd wedi bodoli ers amser maith.

\\ Mae angen i ni ddod o hyd i ddulliau newydd o ymgysylltu â gweithluoedd mewn pob math o weithleoedd, gan ddefnyddio'r wybodaeth rydym wedi'i chasglu o'r gorffennol bod cynrychiolwyr diogelwch sy'n rhan o undeb yn sicrhau gwell perfformiad o ran iechyd a diogelwch.

\\ Mae angen dysgwyr arnom sy'n ymrwymedig i ledaenu dull iechyd a diogelwch ymarferol sy'n seiliedig ar synnwyr cyffredin yn eu sefydliadau eu hunain a thrwy'r cadwyni darparu maent yn gweithio gyda hwy, wedi'u cymell gan y manteision busnes gwirioneddol, nid wedi eu heithrio o broses graffu reoliadol.

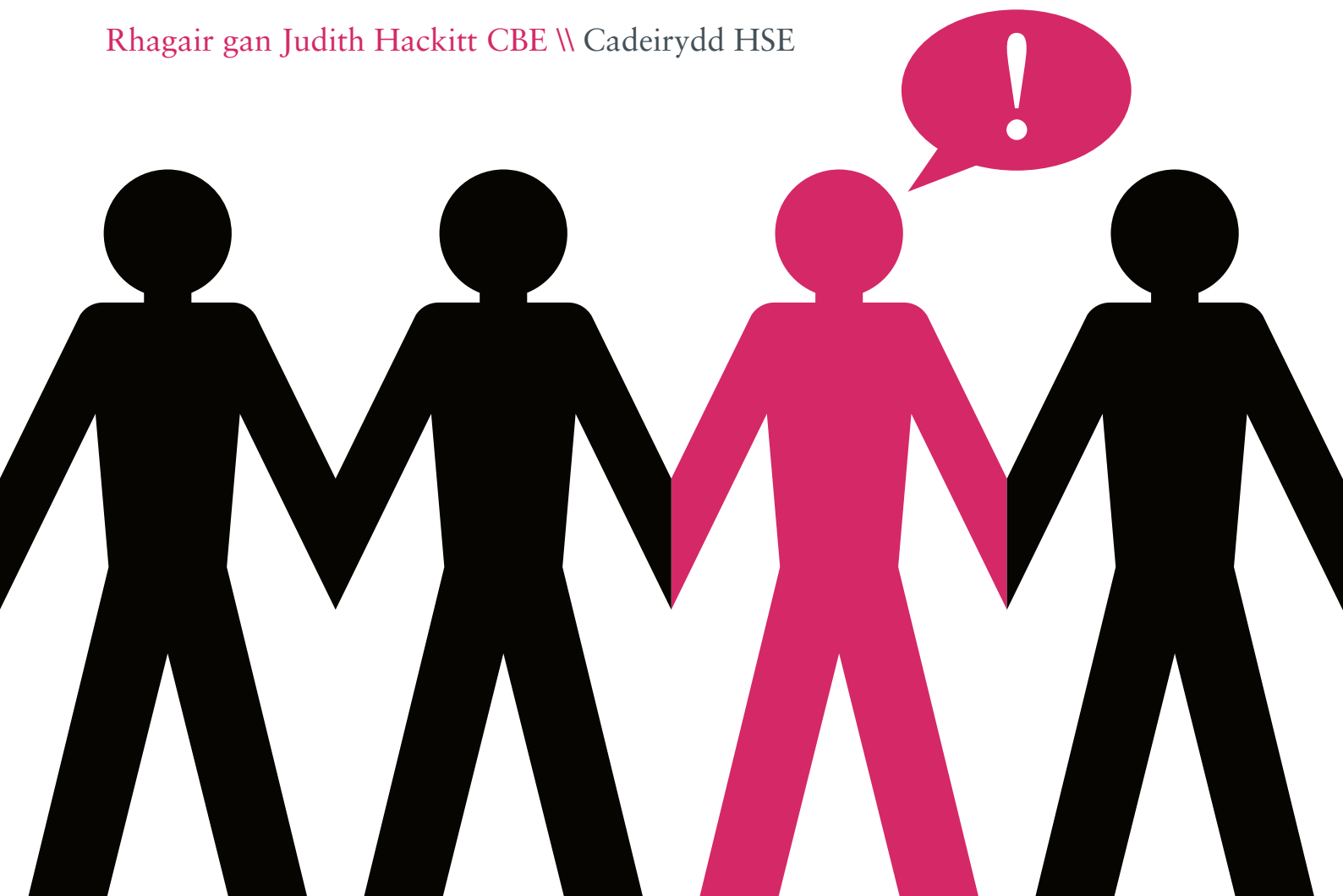
\\ Mae angen i ni adfer gwerth brand iechyd a diogelwch gwirioneddol a herio'r duedd o'i ddibrisio fel rhywbeth sy'n gyfystyr â biwrocratiaeth ddiangen ac esgus dros beidio â gwneud pethau.

Mae'r gydberthynas reoleiddio gref rhwng HSE ac awdurdodau lleol yn rhan annatod o'r strategaeth hon a'r broses o'i darparu - ond ni all rheoleiddwyr gyflawni'r broses ar eu pen eu hunain. Mae angen i bawb chwarae eu rhan wrth gyflawni safonau perfformiad uwch ym maes iechyd a diogelwch gan mai **cyflawni'r** strategaeth hon sy'n bwysig.

Byddwn yn mesur ein cynnydd ac yn cyflwyno adroddiadau arno, ond dylem egluro y byddwn yn mesur llwyddiant ein hymdrechion ar y cyd, ac nid rôl y rheoleiddiwr yn unig.

Rydych wedi dweud wrthym eich bod yn cefnogi ein dull, felly gadewch i ni gydweithio yn awr i wneud hon yn gydgenhadaeth wirioneddol a sicrhau'r manteision niferus. Atal poen a dioddefaint i bobl a achoswyd gan waith yw'r prif ffactor sy'n ysgogi ein gwaith, ond mae gwneud y pethau cywir yn y ffordd gywir hefyd yn sicrhau gwell cynhyrchiant, mwy o ymrwymiad gan y gweithlu ac yn gwella enw da. Mewn byd o newid parhaus, mae angen i ni gydweithio'n barhaus i gyflawni hyn.

Rhagair gan **Judith Hackitt CBE** \\ Cadeirydd HSE

Ailbennu'r cyfeiriad

Sefydlodd Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974 yr egwyddor syml ond parhaus bod y rhai sy'n creu risg yn y sefyllfa orau i'w rheoli. Yn sgîl y Ddeddf sefydlwyd y Comisiwn Iechyd a Diogelwch (HSC) a'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE) a sefydlwyd HSE a'r Awdurdodau Lleol fel cydordfodwyr cyfraith iechyd a diogelwch.

Ar 1 Ebrill 2008 unodd HSC a HSE i greu un endid a elwir yn Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE). HSE yw'r corff rheoleiddio cenedlaethol sy'n gyfrifol am hyrwyddo achos gwell iechyd a diogelwch yn y gwaith ym Mhrydain Fawr. Mae'n parhau i weithio mewn partneriaeth agos ag awdurdodau lleol.

Un o'r pethau cyntaf a wnaeth Bwrdd newydd HSE oedd ailbennu ac ailgadarnhau cyfeiriad iechyd a diogelwch.

Mae'r ddogfen hon yn cyflwyno strategaeth y Bwrdd ar gyfer y system iechyd a diogelwch yn gyffredinol. Mae'n cydnabod ac yn ystyried y nifer fawr o randdeiliaid sydd â rôl i'w chwarae o ran cynnal neu wella safonau iechyd a diogelwch. Ymhlith y rhanddeiliaid hynny mae:

- \\ Cyflogwyr a'u cyrff cynrychioliadol;
- \\ yr hunangyflogedig;
- \\ gweithwyr a'u cyrff cynrychioliadol;
- \\ HSE;
- \\ awdurdodau lleol;
- \\ y Llywodraeth, drwy ei hadrannau a'i hasiantaethau ac ati;
- \\ y gweinyddiaethau datganoledig a'u hasiantaethau ac ati;
- \\ cyrff proffesiynol;
- \\ sefydliadau gwirfoddol a sefydliadau trydydd sector.

Er mwyn bod yn wirioneddol effeithiol, mae'n rhaid i iechyd a diogelwch fod yn broses bob dydd a gefnogir gan bawb ac sy'n rhan annatod o ddiwylliant y gweithle.

Y pwysau i wella

Ers blynyddoedd lawer, Prydain Fawr fu un o'r gwledydd gorau yn y byd o ran iechyd a diogelwch. Fodd bynnag, er bod cyfraddau marwolaethau, anafiadau a salwch sy'n gysylltiedig â'r gwaith wedi lleihau am y rhan fwyaf o'r 35 mlynedd diwethaf, mae cyfradd y lleihad wedi arafu'n sylweddol.

O fewn y UE, gwnaed ymdrech sylweddol i godi safonau a sicrhau cysondeb mewn deddfwriaeth iechyd a diogelwch ar draws yr holl aelod-wladwriaethau. Er hynny, Prydain Fawr sydd â'r gyfradd gyfartalog isaf o anafiadau angheuol sy'n gysylltiedig â'r gwaith, a dim ond Sweden ac Iwerddon sydd â chyfraddau is ar gyfer anafiadau nad ydynt yn angheuol sy'n peri i'r gweithiwr fod yn absennol o'r gwaith am dridiau neu fwy.

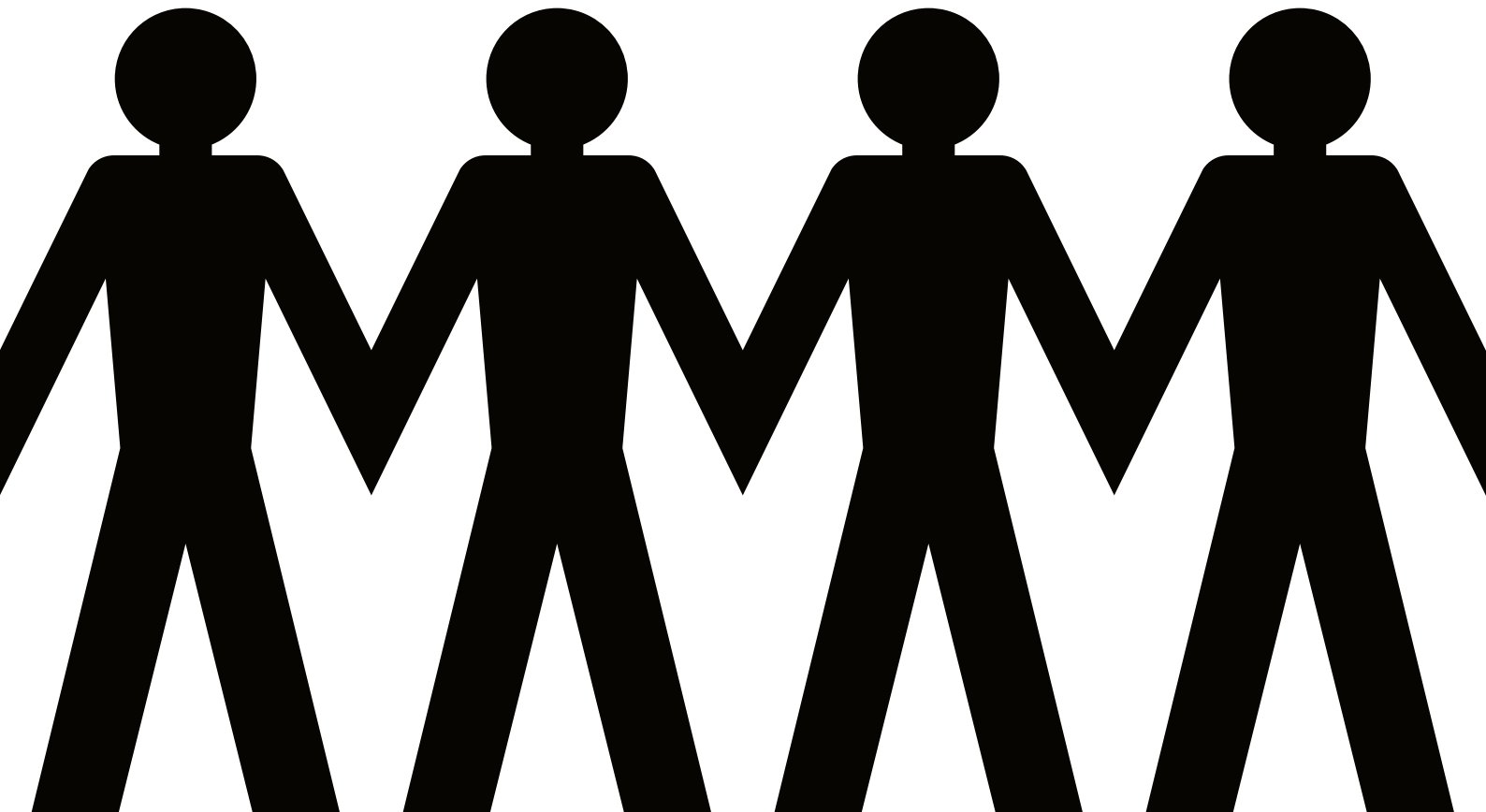
Ac eto, er gwaethaf y llwyddiannau yn y gorffennol, dengys y ffigurau pennawd presennol nad yw nifer yr achosion o anafiadau a salwch ym Mhrydain Fawr wedi newid rhyw lawer yn y pum mlynedd diwethaf.

Dengys ffigurau dros dro ar gyfer 2007/08 i 229 o weithwyr gael eu lladd ac i 136 771 o gyflogeion gael eu hanafu yn ddifrifol yn eu gweithle. Yn yr un modd, yn ystod yr un cyfnod,

roedd tua 2.1 miliwn o bobl yn dioddef o salwch a achoswyd neu a waethygyd, yn ôl pob sôn, gan eu gwaith cyfredol neu flaenorol. Mae'r gost emosiynol i deuluoedd, ffrindiau a chymunedau yn enfawr.

Wedyn rhaid cofio am yr effaith ar yr economi. Collwyd tua 34 miliwn o ddiwrnodau gwaith yn 2007/08 oherwydd canlyniadau damweiniau yn y gwaith a salwch sy'n gysylltiedig â gwaith. O edrych ar y ffigurau ariannol, amcangyfrifir mai cost flynyddol damweiniau a salwch sy'n gysylltiedig â gwaith i gymdeithas yw'r swm enfawr o £20biliwn (sy'n cyfateb i tua 2% o'n CMC).

Yn amlwg, nid yw parhau â'r sefyllfa bresennol yn dderbyniol o safbwynt moesol, cyfreithiol nac ariannol. Mae'r pwysau arnom i ddeall yn well pam nad yw rhai agweddau ar berfformiad iechyd a diogelwch Prydain Fawr yn gwella, ac i ddod o hyd i ffordd o aildechrau'r broses wella.

Mae gan bawb rôl

Er mwyn gwella perfformiad o ran iechyd a diogelwch mae angen i bawb weithio gyda'i gilydd tuag at gyfres o nodau cyffredin. Er mwyn gwireddu hynny mae'n rhaid i bob rhanddeiliad yn y system iechyd a diogelwch ddeall ei rôl a chyflawni ei gyfrifoldebau yn well.

Cyflogwyr, yr hunangyflogedig, gweithgynhyrchwyr a chyflenwyr

Mae'r Ddeddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati yn nodi'n glir mai'r rhai sy'n creu'r risg sy'n gyfrifol am ei rheoli. Mae hyn yn wir p'un a yw'r sawl sy'n creu'r risg yn gyflogwr, yn hunangyflogedig neu'n weithgynhyrchwr neu'n gyflenwr eitemau neu sylweddau i'w defnyddio yn y gwaith. Ni waeth beth fo'r statws corfforaethol, mae gan bawb sy'n creu risg ystod o ddyletswyddau y mae'n rhaid eu cyflawni i reoli'r risg.

Gweithwyr

Mae gan bob gweithiwr hawl sylfaenol i weithio mewn amgylchedd lle y rheolir y risgiau i iechyd a diogelwch yn gywir. Y cyflogwr sy'n bennaf cyfrifol am sicrhau hyn. Fodd bynnag, mae gan weithwyr ddyletswydd i ofalu am eu hiechyd a'u diogelwch eu hunain ac am bobl eraill y gall eu gweithredoedd

effeithio arnynt. Mae'r ddeddfwriaeth yn ei gwneud yn ofynnol i weithwyr gydweithio gyda chyflogwyr ar faterion iechyd a diogelwch.

Sefydliadau trydydd parti

Mae sefydliadau cynrychioliadol mewn sefyllfa i chwarae rhan allweddol o ran ysgogi gwelliannau mewn iechyd a diogelwch. Mae rhai yn gwneud hynny eisoes. Er enghraifft, mae'r TUC yn hyrwyddo iechyd a diogelwch tra bod llawer o gynrychiolwyr iechyd a diogelwch a benodwyd gan undebau llafur yn gwneud gwaith canmoladwy yn y gweithle. Hefyd ceir amrywiaeth dda o sefydliadau cyflogwyr, cymdeithasau masnach, cwmnïau ymgynghori a sefydliadau gwirfoddol sy'n rhoi canllawiau iechyd a diogelwch i aelodau a chleientiaid. At hynny mae sefydliadau eraill megis adrannau'r Llywodraeth ac awdurdodau lleol sy'n dylanwadu ar bob rhan o'r gadwyn gyflenwi drwy sicrhau bod contractwyr yn gweithio mewn ffordd ddiogel ac iach.

HSE ac awdurdodau lleol

Mae HSE yn rhoi cyfeiriad strategol ac yn arwain y system iechyd a diogelwch yn gyffredinol. Yn ogystal â gwaith arolygu, ymchwilio a gorfodi, mae gweithgareddau allweddol yn cynnwys ymchwil, cyflwyno rheoliadau a chodau ymarfer newydd neu ddiwygiedig, rhoi gwybod i ddeiliaid dyletswydd am risgiau newydd a rhai sy'n ymddangos wrth iddynt gael eu nodi, rhoi gwybodaeth a chyngor, a hyrwyddo hyfforddiant.

Mae Awdurdodau lleol yn gweithredu mewn partneriaeth â HSE i sicrhau bod deiliaid dyletswydd yn rheoli eu gweithleoedd gan roi sylw priodol i iechyd a diogelwch eu gweithlu a'r rhai y mae eu gweithgareddau gwaith yn effeithio arnynt. Er mwyn gwneud hynny, mae awdurdodau lleol, yn debyg i HSE, yn rhoi cyngor a chanllawiau ar yr hyn sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith, yn cynnal arolygiadau ac ymchwiliadau, ac yn cymryd camau gorfodi lle y bo'n briodol.

O ran y cyhoedd, mae llawer o gyrff rheoleiddio y mae eu cylch gwaith yn cynnwys diogelu'r cyhoedd rhag gweithgareddau gwaith. Mae gan awdurdodau lleol gyfrifoldebau ehangach hefyd am ddiogelwch cymunedau lleol. Lle y bo'n briodol, bydd HSE ac awdurdodau lleol yn gweithio gyda sefydliadau partner i sicrhau bod gweithgareddau wedi'u cydgyssylltu, na ddyblygir ymdrech ac y diogelir y cyhoedd yn effeithiol

Ein nod \\ Ymchwilio i ddamweiniau a salwch sy'n gysylltiedig â'r gwaith a chymryd camau gorfodi i atal niwed a sicrhau cyfiawnder pan fo'n briodol.

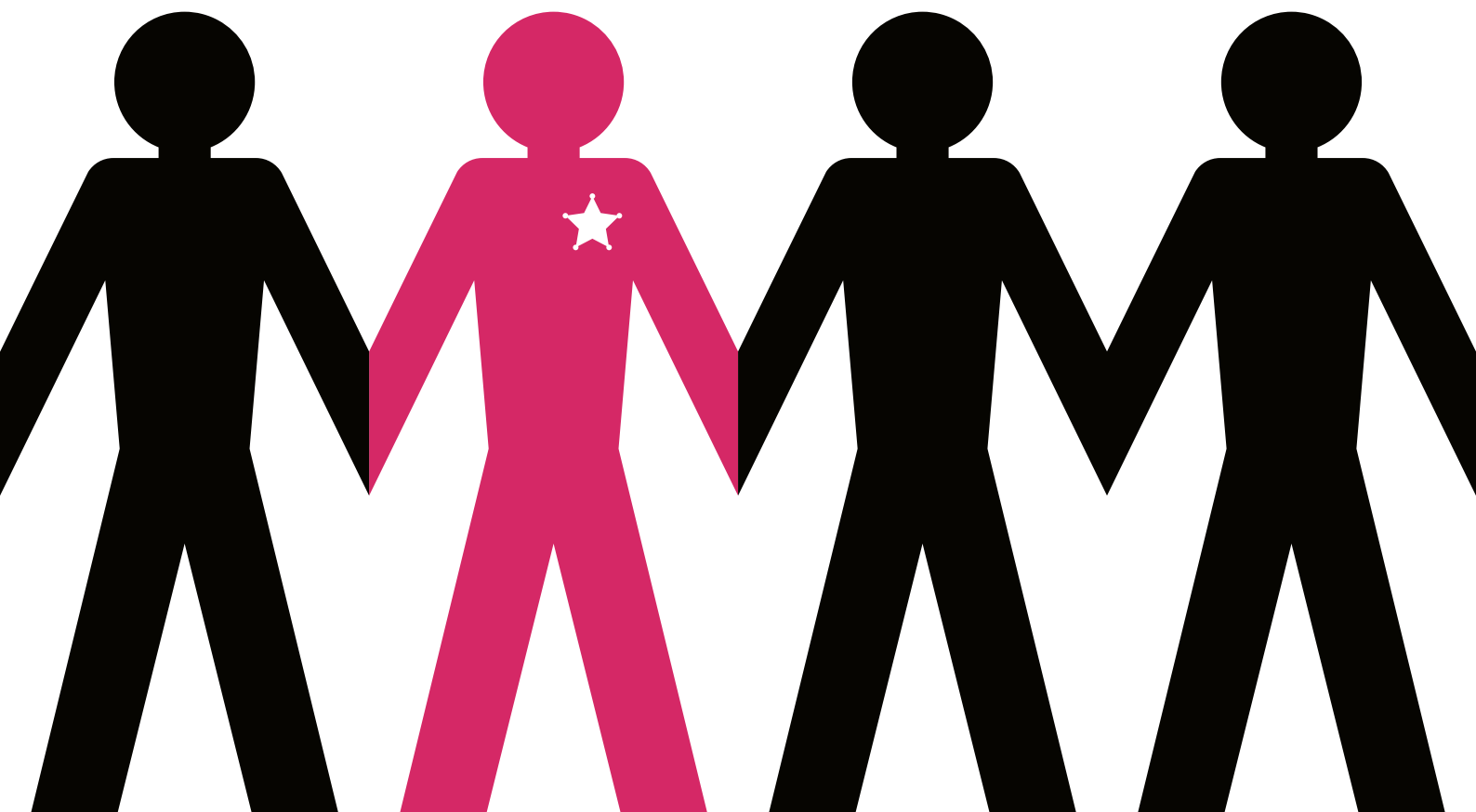
Ymchwiliadau a sicrhau cyfiawnder

Mae HSE ac awdurdodau lleol yn rheoleiddwyr annibynnol. Gan weithio mewn partneriaeth, eu prif ffocws yw cynorthwyo deiliaid dyletswydd i atal damweiniau a salwch sy'n gysylltiedig â gwaith. Ar y cyfan cyflawnir hyn drwy ymchwiliadau ac amrywiaeth o fesurau rhagweithiol yn cynnwys ymgysylltu â rhanddeiliaid, rhaglenni cyfathrebu a darparu gwybodaeth a chynghor.

Mae ymchwilio i gwynion, damweiniau a salwch hefyd yn ysgogydd pwysig ar gyfer gwella safonau iechyd a diogelwch. Yn enwedig, mae ymchwilio i ddigwyddiadau yn hanfodol i helpu i nodi'r achosion, dysgu a rhannu gwersi a sicrhau bod y mesurau gofynnol ar waith i'w hatal rhag digwydd eto.

Mae ymchwiliadau hefyd yn darparu'r sail ar gyfer camau gorfodi i sicrhau cyfiawnder. Lle y bo'n briodol, bydd HSE neu'r awdurdod lleol perthnasol yn mynd ati'n drylwyr i geisio sicrhau cyfiawnder yn erbyn y rhai a roddodd eraill mewn perygl ac yn benodol mewn achosion lle mae'r gyfraith wedi'i thorri'n fwriadol.

Mae i gamau gorfodi dri phrif amcan: Yn gyntaf, maent yn ceisio gorfodi deiliaid dyletswydd i weithredu ar unwaith i ymdrin â'r risg. Yn ail, maent yn hyrwyddo cydymffurfiaeth barhaus â'r gyfraith. Yn drydydd, maent yn ceisio sicrhau bod deiliaid dyletswydd sy'n torri gofynion iechyd a diogelwch, a chyfarwyddwyr neu reolwyr sy'n methu â chyflawni eu cyfrifoldebau, yn atebol am eu gweithredoedd.

Ein nod \\ Annog arweinyddiaeth gref wrth hyrwyddo pwysigrwydd iechyd a diogelwch yn y gweithle ac ymagwedd synhwyrol tuag ato.

Ein nod \\ Ysgogi pobl i ganolbwyntio ar nodau craidd iechyd a diogelwch a, thrwy wneud hynny, helpu'r rhai sy'n creu ac yn rheoli risg i wahaniaethu rhwng materion iechyd a diogelwch go iawn a phethau dibwys neu feirniadaeth anwybodus.

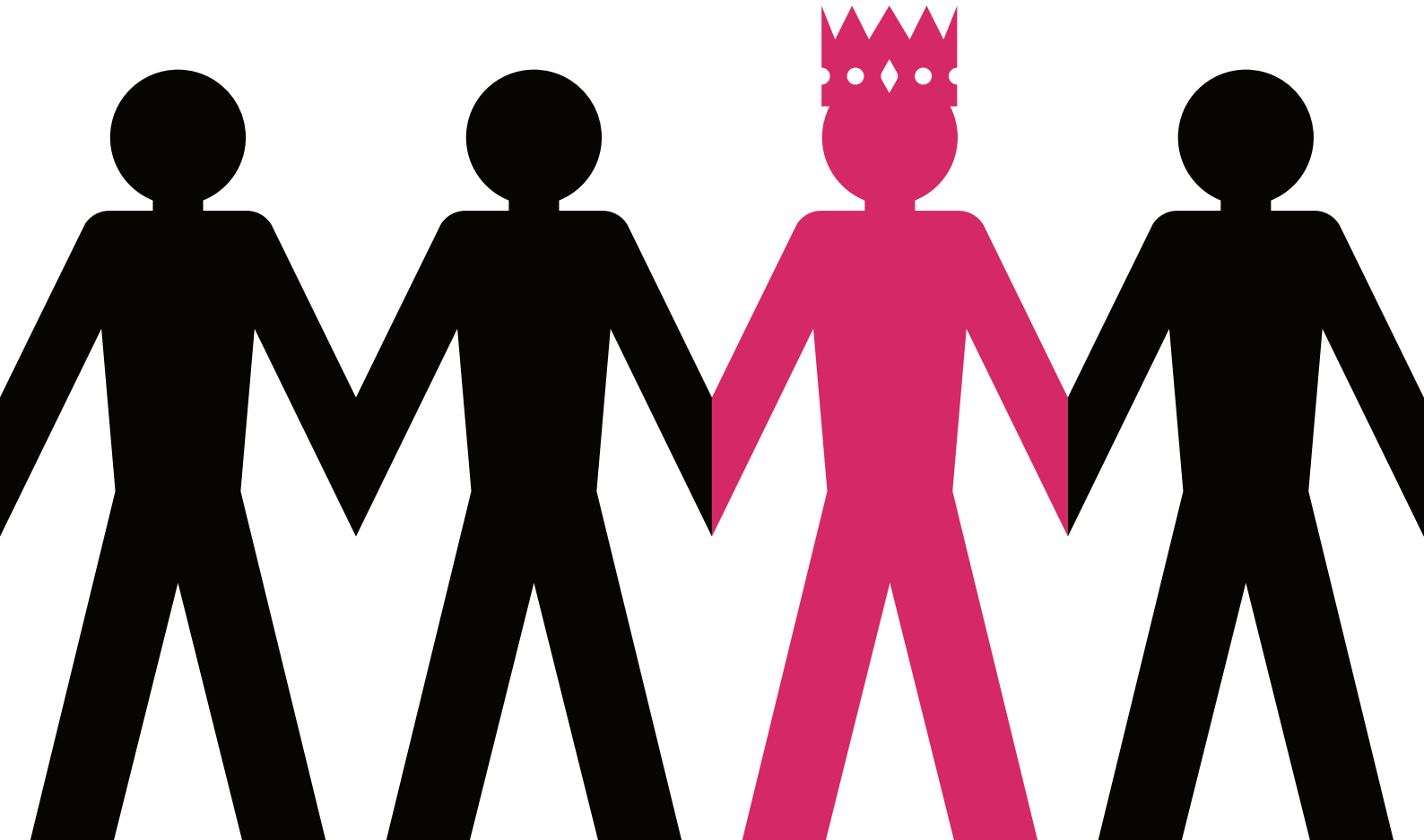
Yr anger am arweinyddiaeth gref

Mae'n rhaid i arweinyddiaeth ym maes iechyd a diogelwch ddechrau o'r brig. Beth bynnag fo natur y sefydliad, boed yn y sector cyhoeddus, y sector preifat neu'r sector dielw, mae gan aelodau o'r bwrdd gyfrifoldeb ar y cyd ac fel unigolion am iechyd a diogelwch. Felly, mae angen i bobl ar lefel y bwrdd hyrwyddo iechyd a diogelwch a bod yn atebol am ei sicrhau.

Yn dilyn esiampl arweinyddiaeth ar lefel y bwrdd, mae'n rhaid i arweinyddiaeth dreiddio hefyd drwy lefelau'r rheolwyr a'r goruchwylwyr a'r gweithlu. Mewn BBaChau dylai fod o leiaf un unigolyn sy'n ymrwymedig i sicrhau perfformiad da o ran iechyd a diogelwch.

Mae arweinyddiaeth ym maes iechyd a diogelwch yn ymwneud yn gyfan gwbl ag atebolrwydd. Mae'n golygu cymryd perchenogaeth o risg a derbyn cyfrifoldeb am ei rheoli. Arweinydd iechyd a diogelwch yw'r unigolyn sy'n ysgogi newid diwylliannol drwy ennill cefnogaeth cyfarwyddwyr, rheolwyr, gweithwyr a chontractwyr. Mae arweinydd yn newid yr ethos corfforaethol yn llwyr er mwyn sicrhau bod iechyd a diogelwch wrth wraidd 'y ffordd rydym yn gwneud busnes yma'.

Y peth pwysig i'w gofio yw bod arweinyddiaeth dda yn parhau i ganolbwyntio ar y materion iechyd a diogelwch go iawn ac yn ymbellhau oddi wrth yr ymagwedd 'jobsworth' a'r achosion hynny lle y defnyddir iechyd a diogelwch fel esgus cyfleus dros beidio â gwneud rhywbeth.

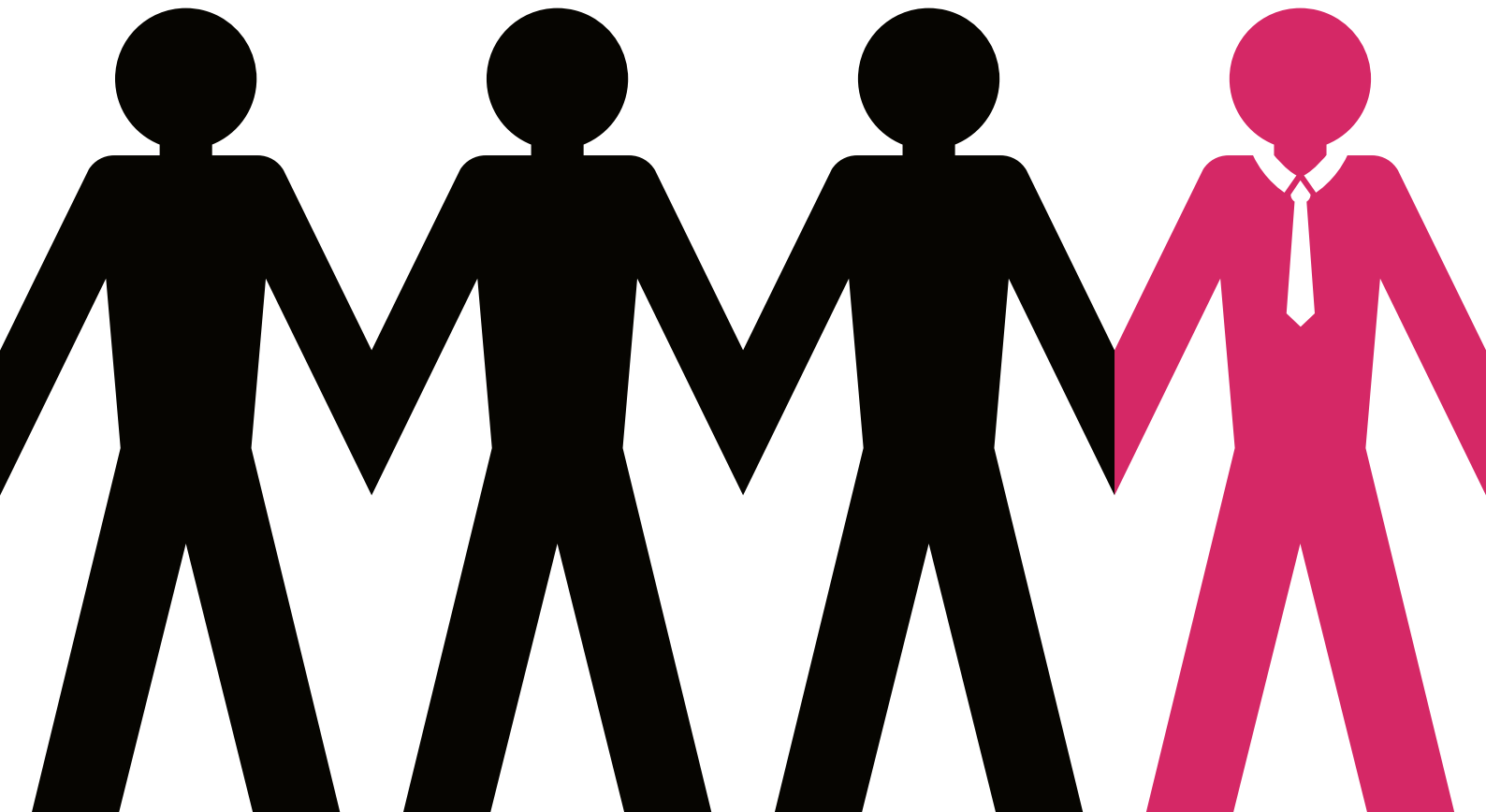
Ein nod \ Meithrin cymhwysedd, a fydd yn galluogi mwy o berchenogaeth o risg a mwy o waith proffilio risg, gan hyrwyddo gwaith rheoli risg synhwyrol a chymesur.

Datblygu cymhwysedd

Mae'n bwysig deall, yn unol â deddfwriaeth iechyd a diogelwch, mae'n ofynnol i sefydliadau o bob maint enwi o leiaf un person cymwys i'w helpu i gyflawni eu dyletswydd i reoli'r risgiau sy'n gysylltiedig â'u gweithgareddau gwaith. Mae sefydliadau mwy o faint yn aml yn penodi un neu ragor o aelodau o'r gweithlu i wneud hyn, a'r perchennog/rheolwr sy'n gyfrifol am hyn fel arfer mewn BBaChau. Yn yr un modd, mae rhai sefydliadau yn galw ar ymgynghorwyr allanol arbenigol i helpu, ac mewn achosion eraill mae'n bosibl y gelwir ar gorff proffesiynol i roi cyngor.

Fodd bynnag, yn ymarferol, dylid ystyried cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth fel y safon ofynnol dderbyniol. Mae rheoli iechyd a diogelwch gwirioneddol effeithiol yn gofyn am gymhwysedd ar draws pob agwedd ar sefydliad a thrwy bob lefel o'r gweithlu. Mae angen i iechyd a diogelwch roi mwy o bwyslais ar hyfforddi fel bod cyfarwyddwyr, rheolwyr llinell a gweithwyr oll yn gallu pennu'r hyn sy'n synhwyrol ac yn rhesymol. Hefyd, mae'n bwysig bod y system addysg yn sefydlu'r ddealltwriaeth sylfaenol o risg fel sgil bywyd fel bod pobl ifanc sy'n ymuno â'r gweithlu yn fwy ymwybodol o risg.

Hanfod cymhwysedd yw ei berthnasedd i'r gweithle. Yr hyn sy'n bwysig yw bod ffocws cywir ar y risgiau sy'n codi amlaf a'r rhai â chanlyniadau difrifol. Cymhwysedd yw'r gallu i bob cyfarwyddwr, rheolwr a gweithiwr wybod beth yw'r risgiau mewn gweithgareddau gweithredol ac wedyn cymryd y camau cywir i'w rheoli.

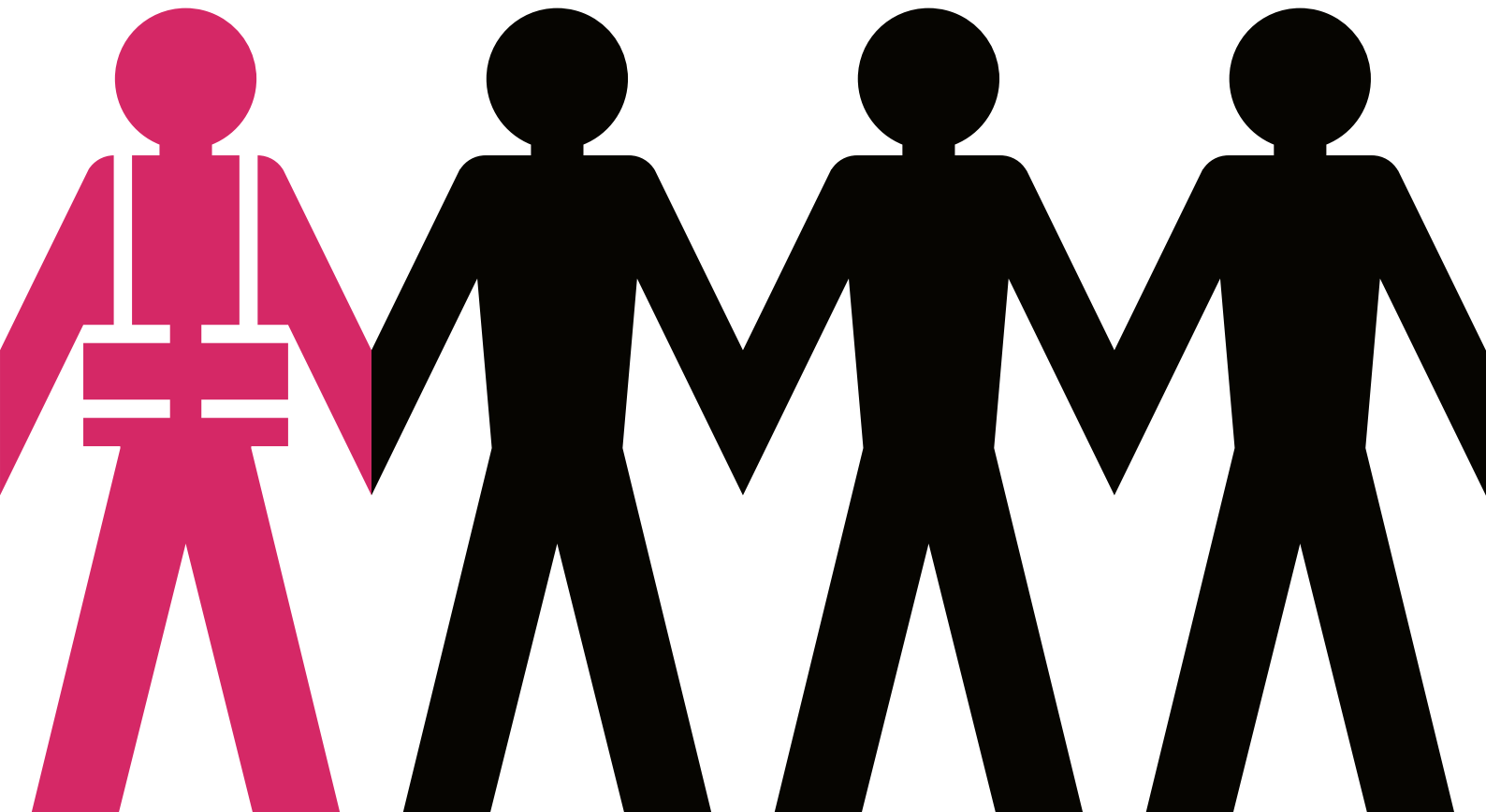
Cynnwys y gweithlu

Mae ymchwil i weithleoedd yn darparu tystiolaeth i awgrymu bod cynnwys gweithwyr yn cael effaith gadarnhaol ar berfformiad o ran iechyd a diogelwch. Yn yr un modd, mae tystiolaeth gref yn dangos bod gweithleoedd lle y ceir undebau a'r rhai â chynrychiolwyr iechyd a diogelwch yn ddiogelach ac yn iachach o ganlyniad i hynny.

Mae angen datblygu partneriaeth go iawn rhwng rheolwyr a'r gweithlu sy'n seiliedig ar ymddiriedaeth, parch a chydweithio. Wedi sefydlu'r gyfryw bartneriaeth, gall diwylliant ddatblygu lle y caiff problemau iechyd a diogelwch eu datrys ar y cyd a lle y caiff pryderon, syniadau ac atebion eu rhannu'n rhwydd ac y gweithredir arnynt.

Yn y lle cyntaf, bydd hyfforddi rheolwyr a chynrychiolwyr iechyd a diogelwch gyda'i gilydd yn nodi safbwynt cyffredin ar fynd i'r afael â materion iechyd a diogelwch yn eu sefydliad ac yn ategu'r hyfforddiant y maent eisoes wedi'i dderbyn ar wahân. Mae hyn, yn ei dro, yn annog proses o gynnwys rheolwyr a chynrychiolwyr iechyd a diogelwch ar y cyd mewn arolygiadau, ymchwiliadau ac asesiadau risg. Yn y pen draw, effaith cynnwys y gweithlu yw bod arferion gweithredol yn cael eu cysoni â'r gwaith o reoli'r risg i iechyd a diogelwch er budd a chyd chydweithrediad pawb.

P'un a oes undebau ai peidio, ni waeth beth fo maint na chwmpas y sefydliad, mae cynnwys y gweithwyr yn hanfodol i berfformiad da ym maes iechyd a diogelwch ac felly i fusnes da.

Ein nod \\ Targedu materion iechyd allweddol yn benodol a nodi'r cyrff hynny sydd yn y sefyllfa orau i sicrhau gostyngiad yn nifer yr achosion o salwch sy'n gysylltiedig â gwaith a gweithio gyda hwy.

Ein nod \\ Pennu blaenoriaethau ac, o fewn y blaenoriaethau hynny, nodi pa weithgareddau, eu hyd a'u graddfa, sy'n sicrhau gostyngiad sylweddol yn y gyfradd marwolaethau a damweiniau ac yn nifer y marwolaethau a damweiniau.

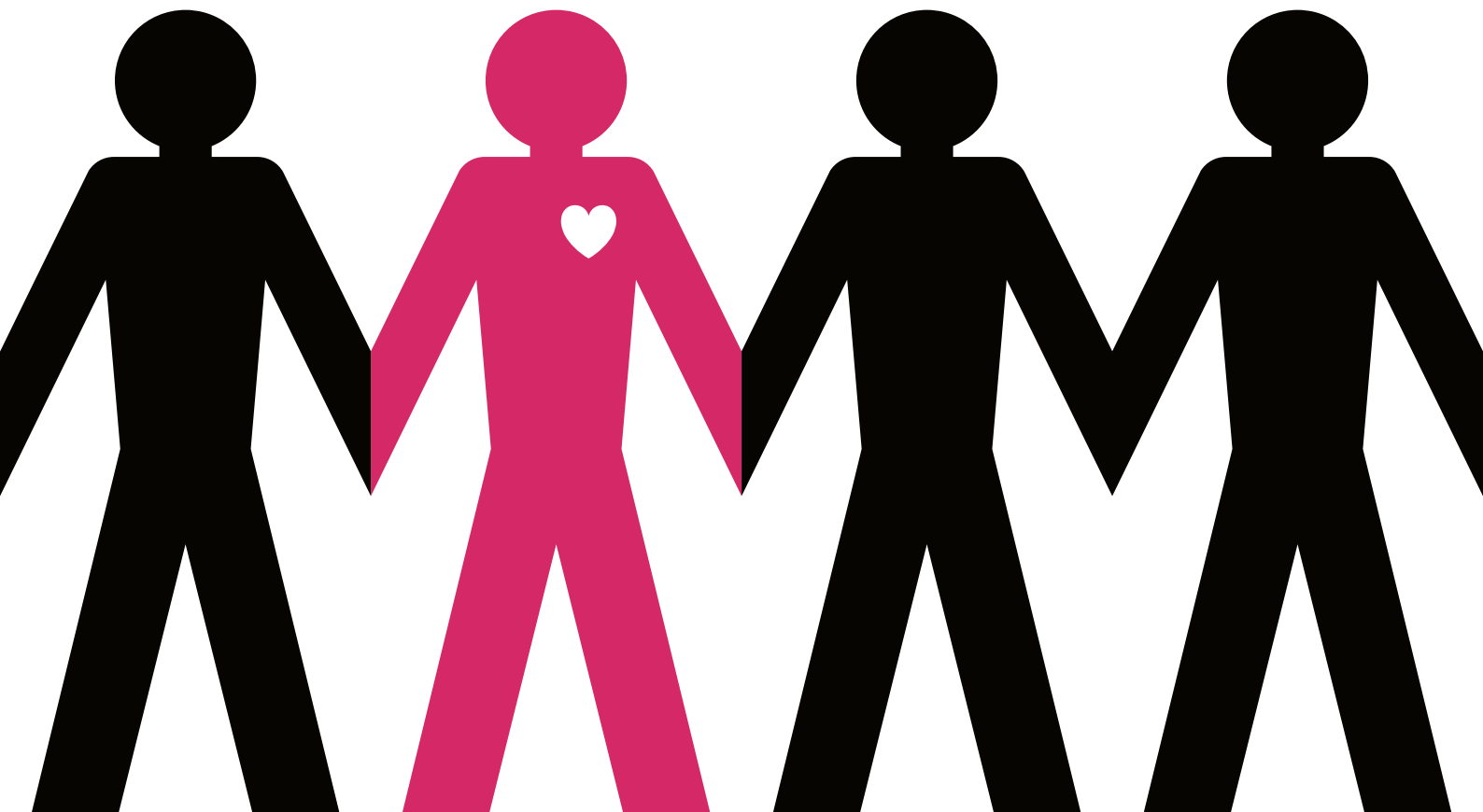
Creu gweithleoedd iachach a diogelach

Er mwyn creu gweithleoedd iachach a diogelach mae'n allweddol bod pob rhanddeiliad yn y system iechyd a diogelwch yn pennu blaenoriaethau. Mae hyn yn wir p'un a yw'r rhanddeiliad yn canolbwyntio ar ddiwydiant, sector, mater iechyd a diogelwch penodol neu fusnes neu sefydliad unigol.

Yn gyntaf dylid creu proffil risg gan nodi pa grwpiau o weithwyr sydd yn y perygl mwyaf a graddfa a nifer yr anafiadau neu'r achosion o salwch. Gan gofio natur esblygol cymdeithas Brydeinig, dylid cymryd gofal i gydnabod gwahaniaethau o fewn y gweithlu o ran ethnigrwydd ac iaith, gwerthoedd diwylliannol a rhywedd. Mae cael proffil risg yn pennu'r blaenoriaethau ar gyfer gwella iechyd a diogelwch, sydd wedyn yn ei gwneud yn bosibl i adnoddau ac arbenigedd gael eu targedu yn fwy effeithiol i sicrhau'r gwelliannau hynny.

O ran salwch sy'n gysylltiedig â gwaith, mae pennu targedau a rhoi camau gweithredu ar waith yn brosesau cymhleth. Mae'n amlwg bod rhai achosion o salwch yn gysylltiedig â gwaith, er bod y salwch yn aros yn guddiedig am gyfnod hir mewn rhai achosion. Fodd bynnag, fel y bydd pob cyflogwr yn cydnabod, nid yw achosion eraill o salwch sy'n gysylltiedig â gwaith yn unig neu gall ffactorau nad ydynt yn gysylltiedig â gwaith eu gwneud yn fwy difrifol. Er mwyn pennu blaenoriaethau o ran iechyd a nodi'r systemau mwyaf effeithiol ar gyfer eu cyflawni, mae angen cydweithio i nodi pwy ddylai ymdrin â materion penodol. O blith y materion hynny mae'n allweddol nodi'r ffordd orau o reoli'r rhyngwyneb rhwng gwaith a'r ffactorau eraill a all fod yn effeithio ar iechyd unigolyn.

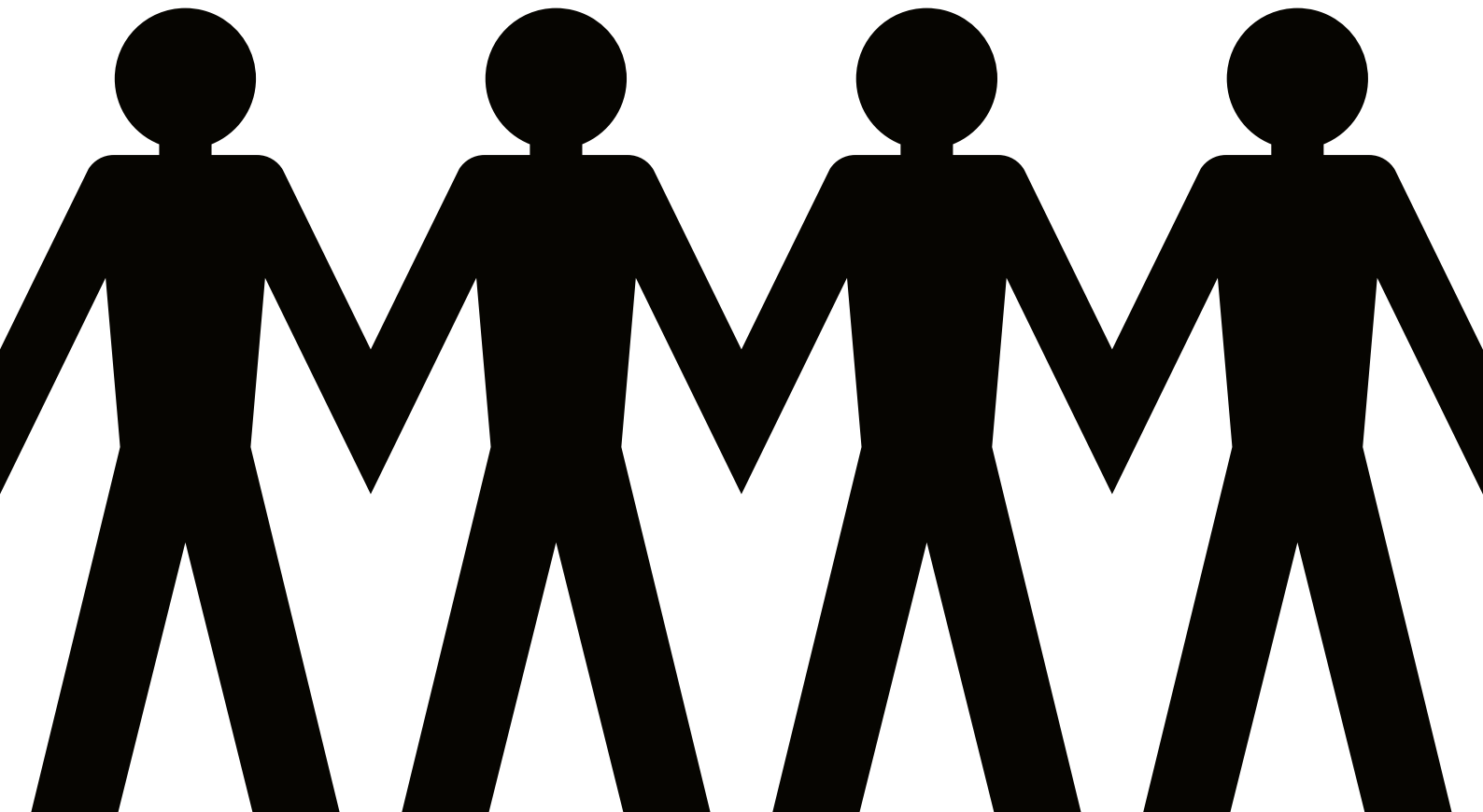
Er mwyn sicrhau bod gweithleoedd yn fwy diogel, yn y sectorau hynny lle mae nifer yr anafiadau bob amser wedi bod yn fwy na'r cyfartaledd mae angen dod o hyd i ffyrdd newydd o ymdrin â hen broblemau. Yn yr un modd, mewn sectorau sy'n datblygu a'r sectorau hynny sy'n bodoli eisoes sydd wedi cael eu bywiogi gan dechnolegau sy'n datblygu, mae angen cydnabod y risgiau newydd sy'n gysylltiedig a rhoi dulliau priodol ar waith ar gyfer eu rheoli o'r cychwyn.

Teilwra cymorth i Fusnesau Bach a Chanolig

Mae busnesau bach a sefydliadau eraill yn gwneud cyfraniad pwysig at ffyniant economaidd Prydain Fawr. Fodd bynnag, maent hefyd yn gyfrifol am gryn nifer o'r damweiniau iechyd a diogelwch y rhoddir gwybod amdanynt bob blwyddyn. Ni olyga hynny fod BBaChau yn beryglus yn eu hanfod. Yn hytrach, y ffaith yw bod rhai BBaChau yn cyflawni rhai gweithgareddau y mae lefel uchel o risg yn gysylltiedig â hwy.

Mae BBaChau yn aml yn ei chael yn anodd gweithredu prosesau rheoli iechyd a diogelwch sy'n seiliedig ar nodau. Felly, y nod i HSE, awdurdodau lleol a phob rhanddeiliad sy'n ymwneud â BBaChau yw dod o hyd i ffyrdd newydd o'u helpu i ddeall sut i gydymffurfio â chyfraith iechyd a diogelwch mewn modd sy'n gymesur â'r risgiau sy'n gysylltiedig â'u gweithgareddau gwaith.

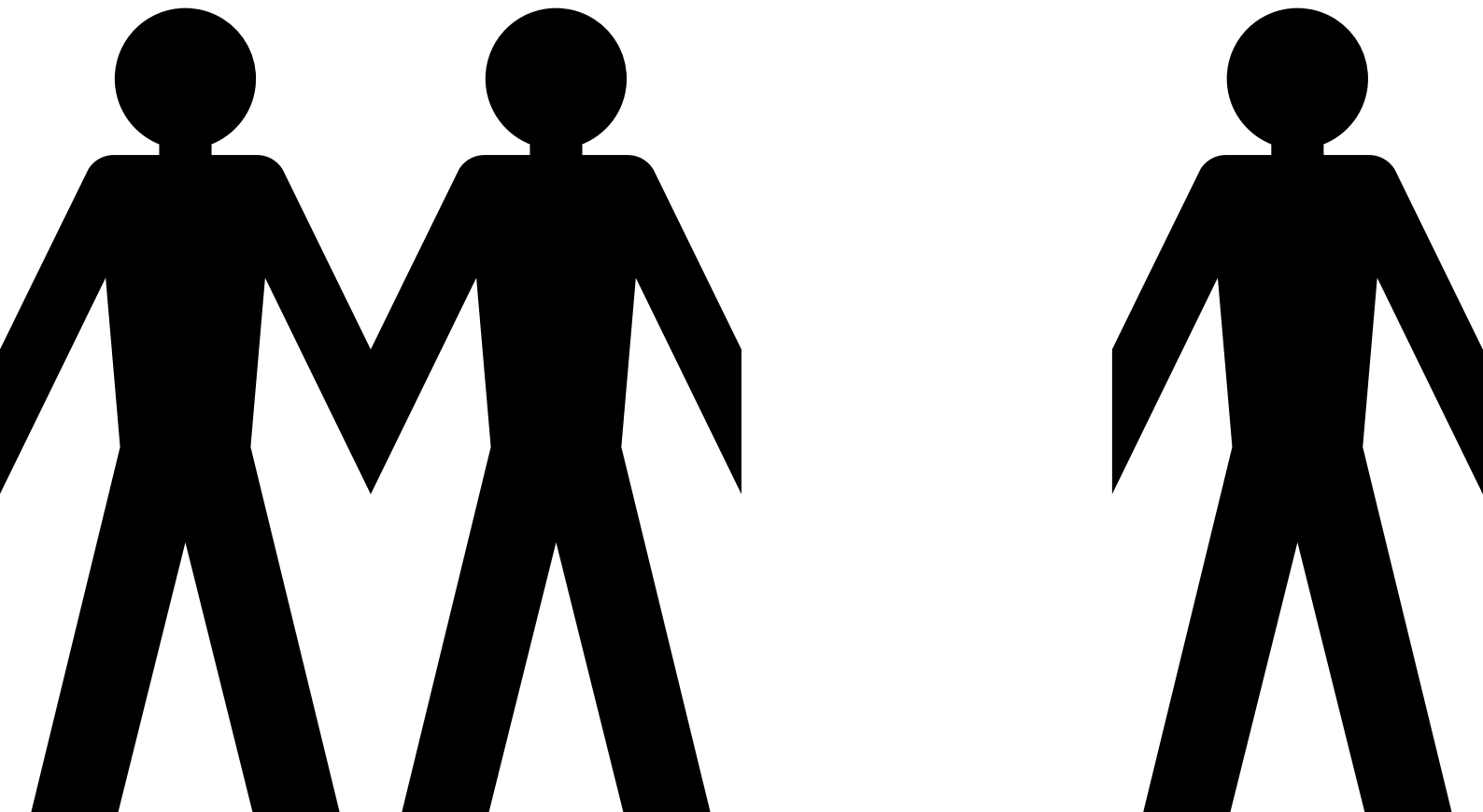

Ein nod \\ Lleihau'r tebygolrwydd o ddigwyddiadau trychinebus, mawr eu heffaith, anfynych, tra'n sicrhau bod Prydain Fawr yn cynnal ei galluoedd yn y diwydiannau hynny sydd o bwysigrwydd strategol i'w heconomi a'i seilwaith cymdeithasol.

Osgoi trychineb

Mae gan Brydain Fawr nifer o ddiwydiannau tra arbenigol sy'n darparu cynhyrchion neu wasanaethau sy'n hanfodol i fywyd cyfoes, megis ynni i gartrefi a gweithleoedd a thanwydd i bweru cerbydau. Serch hynny mae risg, os nad yw'r diwydiannau hyn yn cael eu rheoli'n gywir, y gallent achosi niwed i'w gweithwyr a'r cyhoedd. Gallai hyd yn oed methiant bach yn eu cyfundrefnau iechyd a diogelwch gael canlyniadau trychinebus.

Mae arweinyddiaeth gref ym maes iechyd a diogelwch yn hanfodol i sicrhau bod y systemau iawn ar waith, bod arfer gorau yn cael ei rannu a bod gwersi a ddysgwyd o ddigwyddiadau blaenorol yn cael eu lledaenu. Tra'n cydnabod pwysigrwydd economaidd a chymdeithasol diwydiannau peryglus, mae'n hanfodol bwysig ceisio sicrhau bod y peryglon yn cael eu rheoli'n gadarn.

Mabwysiadu safbwynt ehangach

Nid yw iechyd a diogelwch yn bodoli mewn gwagle ac ni all wneud hynny. Nid yw'n endid ar wahân ac felly ni ellir cyflawni blaenoriaethau Prydain Fawr o ran iechyd a diogelwch ar wahân i faterion eraill sy'n effeithio arnynt neu'n goryffwrdd â hwy.

Mae deddfwriaeth genedlaethol a'r broses o'i gweithredu wedi'i dylanwadu gan yr UE, ac mae'r dylanwad hwnnw yn parhau. Yn yr un modd, mae natur cyfansoddiad economaidd-gymdeithasol a gwerthoedd diwylliannol Prydain wedi newid yn sylweddol ers 1974, ac felly rhaid i ymarfer iechyd a diogelwch ddatblygu'n barhaus i adlewyrchu amrywiaeth o fewn y boblogaeth.

O safbwynt y Llywodraeth, nid yw iechyd a diogelwch ond yn un rhan o'r system rheoleiddio busnesau yn gyffredinol. Yn yr un modd, ers rhai blynyddoedd bellach, mae awdurdodau lleol a llawer o fusnesau wedi dod ag iechyd a diogelwch a phortffolios eraill megis yr amgylchedd at ei gilydd o ran trefniadaeth a chyflawni.

Mewn gwirionedd mae iechyd a diogelwch yn integreiddio ag agenda llawer ehangach sy'n ceisio diogelu pobl rhag niwed gan sicrhau manteision nid yn unig i unigolion ond i gymdeithas yn gyffredinol.

Mae'r strategaeth hon yn ceisio parhau i wella perfformiad y wlad o ran iechyd a diogelwch tra'n cydnabod materion ehangach ac yn ymateb iddynt pan fo'n briodol gwneud hynny. Felly, cydnabyddir bod angen sicrhau cydbwysedd wrth reoli'r rhyngwynebau rhwng iechyd a diogelwch a chyfraith arall a hefyd rhwng HSE a rheoleiddwyr eraill. Uwchlaw pob dim, mae'r rhaid i weithgarwch rheoleiddio fod o fudd i'r rhai y mae'n ceisio eu diogelu, nid baich anghymesur ar y rhai sy'n gorfod cydymffurfio ag ef.

Ysgogi newid er gwell

Mae'r nodau strategol ar gyfer iechyd a diogelwch Prydain Fawr yn seiliedig ar synnwyr cyffredin ac ymarferoldeb. Mae ganddynt un nod pennaf: sef atal marwolaethau, anafiadau a salwch i'r rheini sy'n gweithio a'r rheini y mae gweithgareddau gwaith yn effeithio arnynt. Nid yw'r strategaeth yn gofyn am yr amhosibl nac yn ei ddisgwyl. Ei hanfod yw bod pawb yn canolbwyntio'n gliriach ar y blaenoriaethau ac yn rhoi arweiniad wrth gyflawni eu cyfrifoldebau.

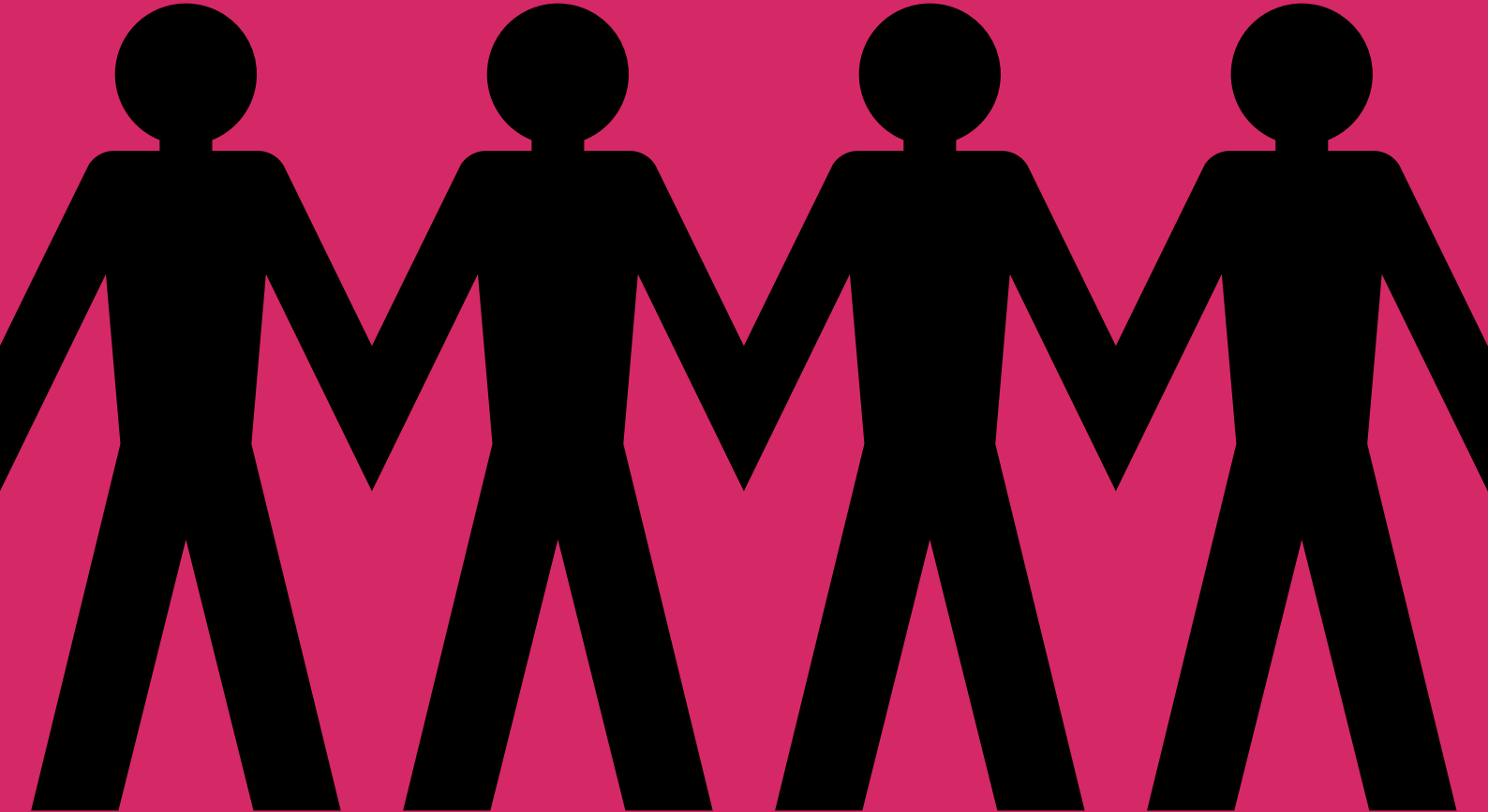
Mae HSE yn ymrwymedig i gyfeirio ei egnïon a'i adnoddau i gyflawni'r nodau strategol. Felly, mae'n sefyll ochr yn ochr â'r holl rhanddeiliaid yn y system iechyd a diogelwch ac mae'n barod i fod yn atebol am ei berfformiad.

Dechreuodd y broses o wella iechyd a diogelwch yn 1974 a pharhaodd yn ddi-dor tan tua 2003. Ers hynny nid yw wedi parhau i wella. O hyn ymlaen, os bydd pob rhanddeiliad yn cydweithio, gyda gweledigaeth a phwrpas clir, gallwn ailddechrau'r broses wella a sicrhau newid er gwell.

Yn y pen draw, mae gan y nodau a nodir yn y strategaeth hon bedwar amcan clir ar gyfer iechyd a diogelwch Prydain Fawr:

- \\ lleihau nifer y marwolaethau, yr anafiadau ac achosion o salwch sy'n gysylltiedig â gwaith;
- \\ sicrhau ymrwymiad eang i'r hyn y mae iechyd a diogelwch yn ei olygu a chydabyddiaeth eang ohono;
- \\ ysgogi pawb yn y system iechyd a diogelwch o ran sut y gallant gyfrannu at wella perfformiad ym maes iechyd a diogelwch;
- \\ sicrhau bod y rhai sy'n methu â chyflawni eu dyletswyddau o ran iechyd a diogelwch yn cael eu dwyn i gyfrif.

Am ragor o wybodaeth am yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch, ewch i'n gwefan yn www.hse.gov.uk.

I gael wybodaeth am iechyd a diogelwch, ffoniwch Linell Wybodaeth HSE Ffôn: 0845 345 0055 Ffacs: 0845 408 9566
Ffôn testun: 0845 408 9577 e-bost: hse.infoline@natbrit.com neu ysgrifennwch i Gwasanaethau Gwybodaeth HSE,
Parc Busnes Caerffili, Caerffili CF83 3GG.

© © Hawlfraint y Goron Gellir atgynhyrchu'r cyhoeddiad hwn am ddim, ac eithrio at ddibenion hysbysebu, arnodi neu fasnachu.
Cyhoeddwyd gyntaf 06/09. Dylid cydnabod y ffynhonnell fel HSE.

Ar ôl gorffen â'r papur yma,
cofiwch ei ailgylchu

50% wedi'i ailgylchu

Argraffwyd ar bapur mae 50%
ohono wedi'i ailgylchu